

УДК 657

Лищенко О.Г.¹, Ткаченко М.В.²

¹канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

²пров. бухг. ВСП «ЗГФК НУ «Запорізька політехніка»

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ ПОЛОЖЕНЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Складання фінансової звітності за міжнародними стандартами (далі - МСФЗ) має свої особливості і відмінності порівняно зі складанням звітності за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (далі - НП(С)БО).

Звітність за міжнародними стандартами зобов'язані подавати підприємства, що становлять суспільний інтерес, а також суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у сферах, визначених Кабінетом Міністрів України. Такі підприємства зобов'язані складати як фінансову, так і консолідовану фінансову звітність відповідно до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності.

Звітність підприємства складається та подається з урахуванням певних характеристик що забезпечують її корисність для користувачів та підвищують ефективність прийняття управлінських рішень.

Тому слід детально розглянути ключові відмінності між національними та міжнародними стандартами при складанні звітності підприємства.

Головною особливістю МСФЗ є те, що формат фінансової звітності не є жорстко регламентованим, на відміну від НП(С)БО, де затверджено уніфіковані форми звітів. Водночас міжнародні стандарти передбачають можливість відхилення від окремих вимог, якщо це необхідно для забезпечення достовірного подання фінансової інформації. Крім того, значна роль у процесі складання звітності відводиться професійному судженню бухгалтерів, які можуть спиратися на власний досвід та знання під час ухвалення рішень. В свою чергу НП(С)БО не дає таку можливість, оскільки застосування стандартів має більш регламентований характер. Крім того, слід зазначити що МСФЗ надають підприємствам певну автономію у визначенні назв рядків фінансової звітності, тоді як у НП(С)БО назви рядків чітко регламентовані і не допускають змін.

Одним із прикладів різниці у форматі звітності є звіт про сукупний дохід. НП(С)БО передбачає лише один звіт - форму 2 «Звіт про фінансові результати», тоді як МСФЗ дозволяють підприємствам подавати два окремих звіти: звіт про прибутки та збитки та звіт про сукупний дохід. Така гнучкість дає можливість більш детально та прозоро відображати фінансові результати діяльності підприємства.

Окрім свободи вибору формату звітності, МСФЗ, на відміну від НП(С)БО, надають підприємствам можливість самостійно класифікувати основні засоби, матеріали, запаси та грошові кошти відповідно до специфіки їх діяльності та потреб користувачів фінансової інформації.

МСФЗ надають підприємствам можливість самостійно визначати періоди подання фінансової звітності, тоді як НП(С)БО передбачає обов'язкове складання та подання звітності щоквартально та щорічно.

Міжнародні стандарти фінансової звітності надають підприємствам певну свободу у виборі методів амортизації або списання запасів, що дозволяє обирати підходи, які найбільше відповідають специфіці їх діяльності та економічному змісту операцій. У НП(С)БО, як наприклад, передбачено чіткий перелік методів амортизації: прямолінійний, метод зменшення залишкової вартості, метод прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний та виробничий. Також слід зазначити, що нарахування амортизації за НП(С)БО починається з місяця, наступного за введенням основних засобів в експлуатацію, тоді як за МСФЗ амортизація нараховується з моменту, коли основні засоби стають придатними до використання.

Звітність малих та середніх підприємств також характеризується певними відмінностями у складанні та обсязі інформації. НП(С)БО передбачає обмежений склад звітності для суб'єктів малого підприємництва, включаючи лише баланс та звіт про фінансові результати. У МСФЗ для таких підприємств існують окремі стандарти, які регламентують складання повного

комплекту фінансових звітів, навіть якщо підприємство не оприлюднює їх, що забезпечує більш повне та прозоре відображення фінансового стану та результатів діяльності.

Особливістю МСФЗ є надання керівництву та зовнішнім користувачам фінансової звітності достовірної, релевантної та своєчасної інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських, інвестиційних та економічних рішень. У НП(С)БО основна увага зосереджена на формальному дотриманні регламентованих форм і правил, що не завжди дозволяє відобразити повну та актуальну інформацію про фінансовий стан підприємства.

МСФЗ надають пріоритет професійному судженню бухгалтера, що дозволяє робити фінансову звітність більш релевантною та корисною для прийняття стратегічних управлінських рішень. Натомість НП(С)БО, як зазначалося раніше, орієнтовані насамперед на формальне виконання облікових вимог і податкове регулювання, що обмежує можливості адаптації обліку до специфіки діяльності підприємства.

Таким чином, можна зробити висновок що міжнародні стандарти фінансової звітності надають підприємствам більшу гнучкість, дозволяють застосовувати професійне судження та забезпечують більш повне розкриття інформації, що робить фінансову звітність більш прозорою і корисною для користувачів. НП(С)БО, натомість, більш формалізовані, регламентовані і обмежують можливості підприємств щодо адаптації обліку до специфіки їх діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Богуцька Л.Т. Актуальні питання підготовки фінансової звітності за МСФЗ: завдання та виклики сучасності. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск 13. С. 1302–1306.
2. Бондаренко Н.М., Таран В.В. Методичні аспекти формування у звітності інформації про фінансові результати за П(С)БО та МСФЗ. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету* : зб. наук. праць. 2017. Вип. 28. С. 209–212.
3. Засадний Б.А., Чубук Д.О. Відмінності концептуальної основи фінансової звітності за МСФЗ та НП(С)БО. *Young Scientist*. 2023. №2 (114). С. 97-101. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5761/5637> (дата звернення: 01.04.2026).
4. Танасієва М.М., Ковальчук Т.М. Міжнародні стандарти фінансової звітності : навч. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 224 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7007/Tanasiyeva_2023_Change1.pdf?isAllowed=y&sequence=1 (дата звернення: 01.04.2026).

5. П(С)БО vs МСФЗ: відмінності. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2020/august/issue-69/article-110422.html?srsltid=AfmBOoorPnx0zTdcZuJGLX-Vpxt1zLecyzPMzD_7Z0GIl5acSUYOnN45 (дата звернення: 01.04.2026).